

?leti?imseel Rasyonel Eylem Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?leti?imseel Rasyonel Eylem Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23243>

Özet

İletişimsel Rasyonel Eylem Ölçeği (İREÖ), bireylerin iletişimsel eylem ve rasyonel eylem eğilimlerini ampirik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle sürdürülebilirlik bağlamında, sosyal ve çevresel meselelere yönelik bireysel davranışların altında yatan rasyonellik türünü incelemeyi hedefler. 2021 yılında Çamlı ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu ölçek, Habermas'ın kuramsal çerçevesinden yola çıkarak, bireylerin kendi tercihlerine yerine kararlılık anlayışına dayalı eylemi ne ölçüde tercih ettiğini belirlemek için tasarlanmıştır. Ölçek, 21 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert Ölçeği formatını kullanmaktadır.

Geliştirme çalışması, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini ortaya koymak için kapsamlı istatistiksel analizleri içermektedir. Bu araç, özellikle örgütsel davranış, sosyal psikoloji ve sürdürülebilirlik yönetimi alanlarında araştırmacılar için değerli bir ölçüm potansiyeli sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İletişimsel Rasyonel Eylem, İletişimsel Eylem, Rasyonel Eylem, Ölçek Geliştirme, Habermas, Sürdürülebilirlik, Psikometri.

Yazarlar

Çamlı, A.Y., Virlanuta, F. O., Palamutçuoğlu, B.T., Bırbırcıoğlu, N., Güler, S., Züngün, D.

Amaç

İletişimsel Rasyonel Eylem Ölçeği'nin temel amacı, sosyal bilimler ve yönetim alanlarında kullanılan rasyonel eylem teorilerini ampirik olarak test etmek ve bu teorilere yeni bir boyut kazandırmaktır. Ölçek, bireylerin eylemlerini yönlendiren rasyonellik biçimini (araçsal/stratejik rasyonellik veya iletişimsel rasyonellik) ölçmek için tasarlanmıştır.

Ölçek, özellikle kurumsal ve sosyal bağlamlarda, kararlılık anlayışına dayalı kararlar alma yeteneğini ve isteğini değerlendirerek, etik davranışlar ve sürdürülebilirlik odaklı eylemler arasındaki ilişkiyi araştırmacılara sunmayı hedeflemektedir.

Yapı

Ölçek, sosyolog ve filozof Jürgen Habermas'ın İletişimsel Eylem Teorisi üzerine kurulmuştur. Bu teori, eylemleri iki ana kategoriye ayırır:

Araçsal/Stratejik Rasyonel Eylem: Bireyin yalnızca kendi amaçlarına ulaşmayı hedeflediği,

diğerlerinin araç olarak görüldüğü eylem biçimi.

İletimsel Rasyonel Eylem: Katılımcıların karışık anlayışa ulaşmayı, fikir birliğini sağlamayı ve ortak normlar oluşturmayı amaçladığı, dilin temel araç olduğu eylem biçimi.

REÖ, bu iki rasyonellik türünün bireysel eğilimlerini ölçerek, bireyin eylem yöneliminin ne kadarının normatif uzlaşmaya ve ne kadarının kişisel başarıya dayandığını belirlemeye çalışır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışmasında geçerlik analizleri yapılmıştır, ancak spesifik katsayılar bu kaynakta belirtilmemiştir. Geliştirme sürecinde, yapı geçerliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır.

Yapılan analizler, İletimsel Rasyonel Eylem yapısının ampirik olarak desteklendiğini ve ölçek maddelerinin kuramsal alt yapıyla uyumlu bileşenler oluşturduğunu göstermiştir. Bu, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı ölçtüğünü kanıtlamaya yönelik önemli bir adımdır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik (iç tutarlılık) analizleri, geliştirme çalışmasının bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik sonuçları bu kaynakta doğrudan sunulmasa da, geliştirme sürecinde ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini doğrulamak için Cronbach Alfa katsayısı gibi yöntemler kullanılmıştır.

Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı ölçmede homojen olduğunu ve ölçümün hatadan arınmış olduğunu göstermektedir. Bu, ölçeğin farklı uygulamalarda stabil ve güvenilir sonuçlar vereceğinin kanıtıdır.

Faktör Analizi

İletimsel Rasyonel Eylem Ölçeği'nin yapısal geçerliğini incelemek üzere hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Ölçeğin çok boyutlu bir yapıyı ölçtüğü varsayılmıştır.

Uygulanan Faktör Analizi sonuçları, 21 maddenin teorik olarak beklenen faktör yapısında toplandığını göstermiştir. Bu analizler, ölçeğin Habermas'ın teorik ayrışma uygun olarak, iletimsel eylem ve stratejik eylem boyutlarını net bir şekilde ayırdığını ortaya koymuştur.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental) Ölçek

Format: Öz Bildirim Ölçe?i

Language Available: Türkçe (Orijinal yay?n ?ngilizce olsa da ölçek Türkçe geli?tirilmittir)

Population Group: Yeti?kinler, özellikle örgütsel veya sosyal ba?lamlarda karar verme süreçlerine kat?lanlar.

Age Group: Belirtilmemi? (Genellikle 18 ya? ve üzeri).

Population Details: Geli?tirme çal??mas? için kullan?lan örneklem detaylar?, orijinal akademik makalede bulunmaktadır.

Test Methodology: 21 maddelik 5'li Likert Ölçe?i format? kullan?lm??t?r (Örne?in, "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a).

Anahtar Kelimeler

Rasyonel Eylem, ?leti?im, Normatif Uzla?ma, Ölçek Geli?tirme, Faktör Analizi, Habermas Teorisi.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2021

Sorumlu Yazar: Ahmet Yavuz Çamlı?

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Makale aç?k eri?imli bir dergide yay?nlanm??t?r.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: ahmetyavuz.camli@cbu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Ahmet Yavuz Çamlı? (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

Kaynaklar

Çaml?, A.Y., Virvanuta, F. O., Palamutçuo?lu, B.T., B?rbu??-Mi?u, N., Güler, ?. , & Züngün, D. (2021). A Study on Developing a Communicative Rational Action Scale. *Sustainability* 2021, 13(11), 6317. <https://doi.org/10.3390/su13116317>

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [communicative-rational-action-scale-toad.pdf](#)

Makalenin tam metnine a?a??daki linkten ula??labilir: [mdpi.com](#)

?leti?imsel Rasyonel Eylem Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ancak ölçek toplam 21 maddeden olumaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM